

Městská knihovna v Praze

Temná komora

Bohdan Chlábec

Praha

2017

e-kniha

Městská knihovna v Praze

ůjčujeme:

knihy / časopisy / noviny / mluvené slovo /
hudbu / filmy / noty / obrazy / mapy

přístupujeme:

wi-fi zdarma / e-knihy / on-line encyklopedie /
e-zdroje o výtvarném umění, hudbě, filmu

ořádáme:

setkání s autory / přednášky / koncerty /
filmová představení / výstavy /
aktivity pro děti a jejich rodiče / čtení

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.facebook.com/knihovna

www.e-knihovna.cz

Temná komora

Bohdan Chlíbec

Znění tohoto textu vychází z díla *Temná komora* tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Host v roce 1998 (CHLÍBEC, Bohdan. *Temná komora*. 1. vyd. Brno: Host, 1998. 54 s. Host: edice poesie, sv. 36. ISBN 80-86055-51-5.).

§

Text díla (Bohdan Chlíbec: *Temná komora*), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Citační záznam této e-knihy:

CHLÍBEC, Bohdan. *Temná komora* [online]. V MKP 1. vyd. Praha: Městská knihovna v Praze, 2017 [aktuální datum citace e-knihy – př. cit. rrrr-mm-dd]. ISBN 978-80-7532-563-1 (pdf). Dostupné z: http://web2.mlp.cz/koweb/00/04/32/39/68/temna_komora.pdf.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uved'te autora-Nevyžívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 ze 17. 3. 2017.

OBSAH

<i>Oznamte Ofélii</i>	8
Nikdy zcela	9
Zimní soumrak	10
Večer, opět tak štědrý	11
Dětský pokoj	12
Šepot	13
Z tajné návštěvy	14
Chronologie	15
Opuštěná sídla	16
K interrupci času	17
Známi i neznámi	18
Stačí se dotknout – a hranice nemizí	19
<i>Obraz její tváře</i>	20
Bezmocná důstojnost	21
Temným lesem	22
Břečťan a vavřín, mramor	23
Nejasný původ	24
Incest, spříznění	25
<i>Pohlédněte na modré lemy</i>	26
<i>Nikdy jsem s tebou</i>	27
Další stupeň bezmoci	28
<i>Zatímco dojata mlčí</i>	29
Čistá láska	30
Mramorové desky	31
Novoroční zázrak	32
Černé perleti	33
Soukromá čítárna	34
<i>Oči staré ženy</i>	35
<i>Ó, kéž Eurydika ošetří si tvář</i>	36
Diana, jen letmo	37
Běžný vlak	38
Kláštevní anály	39

Malé město.....	40
Ranní evidence	41
Akademická dietní jídelna.....	42
Slunce a Luna	43
Matiné.....	44
<i>V pompejánské póze.....</i>	<i>45</i>
Neklamné znamení.....	46
<i>Co chcete od člověka.....</i>	<i>47</i>
Lesní jahody.....	48
Poslední pomazání	49
Der Waldgänger.....	50
<i>Obličejová estetika</i>	<i>51</i>
Vanitas.....	52
<i>Připusťme ještě</i>	<i>53</i>

Věnováno Michaelu Ch.

—

Oznamte Ofélii, že hladina stoupá.
Ať ztají dech, vstoupí-li v podzemí...

Nikdy zcela

Ze zavřených oken
visí pohled lišek,
vyplazený jazyk prožírají moli.
Vchází.
Černá jehňata páchnou
ze skříně naftalínem.
Modré šero, jeho zemdlené stuhy.
V kabelce převázaný život
se staženým hrdlem.
Navléká si bílé punčochy –
jakoby svítalo vprostřed dne –,
i když odchází do tmy.
Na koncert a znovu se divit.
Ale ještě se vrátí...

Zimní soumrak

Sáně, sníh a světla a světla.
Večer promrzá do hloubi.
Je blízko tma.
Bruslí seškrabuje z ledu uschlé listy.
Snaží se zapomenout?
Hřbitov téměř nenavštěvuje.
Za zdí na poduškách ohně
praskají žebra, ano i větve.
Vločky padají na hřbety zvěře
i do krásné pěny na kostech –
na tvář člověka.

Večer, opět tak štědrý

Ráno v slzách.

Celé proudy, v nichž

jdou utopená kořata znovu na povrch.

V noci před tím pláč z dětství,

to nejkřehčí s něžnou bezmocí:

Vánoce.

„Ve chvíli nejpalcivějšího ponížení

slzel do žil.

Nikdy si neodpustil, jak žije,

ani to, jak by mohl žít.

Výměšky dobra byly jen ty vnitřní, skryté.

Podej mi sůl na toho kapra...”

Rudé strany ryb,

listování jejich těly.

Hlubiny útrob, teď již beze dna,

bez kterého nelze žít.

Dětský pokoj

Potíže s hleny při nočním dýchání:
obraz života nanesený
slanými sekrety z očí dcery.
Čisté cáry ubíhají
až do posledních vteřin
zdejšího pekla.
Ale prý i to lze přežít.

Šepot

„Zda se čistota počíná
při porodu, nebo při zpovědi
záleží na paměti.
Matka i svědomí
vykazují pod světlo,
aby bylo vidět lépe na tragédii.
Slabost ještě stále prohrává
skrže své skutky
a radost je pouhé usínání při žití.“
Poté zhasla na oblaka nasáklá octem a žlučí.
Neskonale dívčí gesta:
přenášení lampy v hedvábí.

Z tajné návštěvy

Každé setkání působilo lítost,
nikoli slitování:
slova vyvržená z pravdy,
rytmus dní chromý,
(neustále padal z cesty).
Ale někdy se při usínání usmíval,
ne že by měl naději,
avšak soucit při něm ještě stál,
jako jeho dítě –
bezmocné a plné něhy.

Chronologie

Jsou chvíle, kdy život
překoná vlastní interrupci
a všechny zbývající dny jsou pak zohaveny
tragickým úžasem:
Který sadista řekl,
že se odpuštění podobá chirurgii?
Láska nezná transplantace,
anebo už nezastupitelnost
není smrtelná?
„Nač křísit mrtvé?
Možná pak už nikdy neuvěří,
že někdy bude konec.“
A právě proto!
„A právě proto není třeba
cenit čas příliš vysoko.“
A právě naopak, neboť později
už zbývá jen věčnost.

Opuštěná sídla

Snad že je láska mimo lidské bytosti –
vždy nablízku, od stesku až k odporné chybě,
co obrací žaludek – žijete jen proto,
že už nemůžete žít.
Snášet to, náleží ke slušnému vychování,
stejně jako strach,
myslím ten před neudržením moči.

K interrupci času

Sedm hodin. První pohyby
ve vyvolávacím roztoku za oknem.
Když odcházel navždy, otočil se.
„I kdybys žil svůj slib,
neměla bych čas to poznat.
Každou vteřinu budu potřebovat k tomu,
abych zabýjela minulost.
Srdce některých mužů
dokáže proklát pouze pyj
těch druhých.
Nalézt okamžik, kdy to není tak odporné,
vyžaduje zvláštní cit.
Ano, obvykle žlázy pozdvihují radost
jen k pouhému štěstí.“

Známí i neznámí

Jejich životní příběhy
se slévají přes můj život,
a ta delta je tíhou
svého kalu k neunesení.
Pomysli, že slzí na odplavení bahna
není nikdy dost:
zbytečně mne oslepuje smutek,
i bez toho tě nehledám.
Zbývá mi síla jen toužit,
ale v pasivitě bývá člověk
nejsnáze loven.

Stačí se dotknout – a hranice nemizí

Němé rty, jež se s němými ústy
dorozumívají pouze společným pohybem.
Chvilé, kdy navlékáte druhého člověka jako naději,
kdy to, že jeho život nemá mezí je zřejmé,
stejně jako nejužší ze všech propastí:
milenecké objetí.
Ale ponejvíce je to iluze,
která saje z kořenů žláz až po dna cév,
a proto nevidí, že cit vane bokem
spolu s vůlí.
„Ty se nenaučíš hlídat psa,
vždy zapomeneš, že netrhá tělo,
nýbrž radost z volného chtění.“

* * *

Obraz její tváře padal každodenně
do kalu mužské ješitnosti.
Nejlidštější byla jejich krutost
(i u srdce měli raději rozepnutý poklopec).
Avšak byla to skutečné naivita,
co nerozpoznala chlípnost včas,
anebo skrytá touha po sebevraždě
svolila obětovat cokoli,
což je někdy víc než všechno?
„Nikdy se milostné nedotýkej toho,
za nějž netoužíš obětovat život.“
Jakýpak div, že se některé polibky
tolik podobají eutanazii?

Bezmocná důstojnost

Neměla na výběr, on pro ni zbyl.
Nenarodila se bez možnosti volby,
jen tak hluboce cítila svou nicotnost.
Ale mnohá její přítelkyně vzdychá
do rytmu v příšeří ložnic,
že osud je silnější než láska:
„Také mor vyhladil celá města.“
Léčení vyžaduje více času,
než stačí pojmout život.
Uzdravení nastává vždy až pozdě,
ale bezpochyby ještě včas.

Temným lesem

Hořící jazyk,
k němuž se blíží chladná hrud',
osvětčuje – jen mimoděk – noc
až na dno, přes práh dřeni.
A pak řekla – Dost!
Vytí, jako když se ras plíží
podél psince.

Břečťan a vavříin, mramor

Bledá, odkrvená cesta,
prodírání se údy rákosu,
až pak se ta místa vzdají.
A vy říkáte, že jsou tam pece,
do nichž se hází zoufalství...,
avšak květy prorokují plody někdy marně.
Ještě vás to zajímá?
Je dobré vědět, komu se omlouváme,
ale chybějí-li otisky duše, nejsou-li oči...?
Přikládání posmrtných masek na kostnaté obličej
se v chodbách rozléhá až k znechucení.
Je prázdné.
Chybějí i gesta srdcí –
cuknutí v koutcích úst.
A je snadno.
Do jam, z nichž není odvolání,
padá se sice s bolestí,
ale bez námahy.

Nejasný původ

„Splněné povinnosti
nemají nic společného s nadějí,
protože nejde o soud, nýbrž o předurčení.
Téměř vždy je lehčí zbavit se vůle,
a někteří – právě ti, co to chtějí –
se s omluvenkou na všechno již rodí.“
Její tvář při těch slovech
byla plna světla,
toho, co zakrývá svůj zdroj
k nepoznání.

Incest, spříznění

Dvě děti, ještě v životě své matky:
muž a jeho žena.

Dorůstají v spánku,
vznášejí se složení v sebe.

Tak jedno, jak mohou být jen dva.

Pokoj je stvořen a stále vzniká,
i vydechnutí skrze dlaň
je dáno člověku.

A náhle se vše vysvětlí:
nezbavila se ho pod cenou,
jen z čirého zoufalství,
v němž vina slepě dráždí
trest i tmu.

* * *

„Pohlédněte na modré lemy temné oblohy,
ze kterých čas kane jak slzy na pohřbu.“
– „Mlčte! Víím, proč to říkáte.
Toužííte souložit třeba s mým stínem,
a svůj život byste vyměnil za mé rty,
jen aby nadechnutí do vás vstupovalo mnou.
Ale to byste musel umět jinak žít
a jinak sejít z očí.“

* * *

„Nikdy jsem s tebou nebyla šťastna,
ale tys to nepoznal,
protože tě oslepovalo štěstí.“
A řekla tím vlastně,
že se setkali jen proto,
aby si způsobili rány,
které nezhojí ani obklad
z Erótových prostěradel,
neboť, kdo sáhne do minulosti, aby hojil?
„Zvykni si na to, že nemáš nárok
na život druhého,
a že ani láska s nožem dlouhým jak žárlivost
misky vah nepřechýlí.
To dovolují jen matky svým dětem,
a důvod jim zůstává záhadou,
kterou si raději nepřipouštějí.“

Další stupeň bezmoci

„Ano, myslím, že nemáš žádnou naději,
protože já nevím nic o budoucnosti,
a jestliže se musím rozhodnout nyní,
pak raději odejdi.

Usiluj o to, aby ses vůbec nebyl narodil,
protože zapomenout nelze.“

A ta malá lež na konci ještě zahřála,
neboť i námahou o podvod
se člověk zpotí.

* * *

Zatímco dojata mlčí
o sladkosti budoucích dní
a on saje světlo její něhy,
jinde, v dalším obraze,
si dívka připravuje zavazadlo.
Do malého kufříku ukládá
krémy, noční prádlo,
a nezapomíná ani na kyretu.
A když se s ním setká, zeptá se:
„Co ucítím, až svíce smáčí světlem tmou –
mávnutí křídel na ustrašeném obličejí?“
Ale on neodpoví.
Možná i proto, že není
jeho první, ani poslední.
„Jako bych žehlila vlhké šaty
přímo na svém těle.“

Čistá láska

V hotelu, kde už na chodbě před pokojem
zmažete se krví, co sem zavlekli ve zvířatech,
nějaký chlap
stahuje dívku z nevinnosti
nebo zneužívá vysílení vdané ženy.
Jejich potomek
vychládá v možnosti,
že rodiče vymění plodovou vodu
za nálev v kabinetu.

Mramorové desky

Když se zeptali osamělého,
právě umírajícího muže:
„Co cítíte v tomto objetí?“
Odpověděl: „Mileneckou žárlivost,
z níž mne sice nemůže vysvobodit smrt,
ale možná prostřelený spánek.“
Odvrátili pohled k oknu.
Za stahovacími rámy
chladly chlěvy.
„Děs trestu někdy dává zapomenout,
ale to je vždy ten nižší.“
Oči a srdce mají stejný lesk,
který je slévá.
Ještě je a – už není.
„Nikdy jsem nechápal,
že nástrojem trestu může být člověk,
a ať jde o jakýkoliv, vždy jen on.“
Jak náhle ztemnily schody.

Novoroční zázrak

Pravdivě čist štěstí,
jako harmonogram rozkladu
nad již rozevřenou tkání,
modře ochrnutou od přeražené Míchy,
s níž srůstal.
„Svět se obléká do ran,
aby byl v barvách krásný.“
Hematom napájený přímo z tepny
patří k jeho zázrakům.

Černé perleti

Zrcadla na bocích autobusů
zastavených, jen na jeden výdech,
i okrajů ložnic –
před zavřenýma očima
nebo před ústy
rozevřenými do tmy
(zdali se okno zamlží, není vidět přesně).
Do ledových květů na sklech
i dítě vydechuje jen nezřetelný otisk plic.
Jeho prsty s vteřinovou křečí
neztrácejí z paměti
rytmus dne.

Soukromá čítárna

Radostná starost o kůži,
dříve, než přijdou jaterní skvrny.
Již nastal čas.

Mrazivá noc, v níž mrzne mléko
v prsou i v konvích před krámy.

Mdlý lesk temných oken,
slábnoucí vítr, ale ještě bílý.

Sluha vnáší do hotelu
čisté ubrusy a prostěradla.

Ty špinavé čtou v prádelnách:
omastek z husy a levná rtěnka,
telefonní číslo servírky,
radost z dortů nešikovných dětí
a jako každou noc – jeden exitus.

* * *

Oči staré ženy:
ještě nenahníla voda
obklopená bledými vnitřnostmi mladých ryb.
Chladné ruce vložené do stažených kůže.
V temných pouzdrech plic čeká
dech se slábnoucí paměti.
Snad ji někdo vidí,
už dal vařit vodu
a připravuje pleny –
jako tehdy.

—

Ó, kéž Eurydike ošetří si tvář,
než na ni padne pohled – stín.

Diana, jen letmo

Ze zvířete od žeber vyrvaný kus
(v jeho paměti: vůně smíšeného lesa
a rychlý tok vzduchu,
jen chvění zemdlelo),
položen těsně k levému okraji talíře.
Pod stranou 19: ukrytá spona
s několika vlasy mnohaletého stáří
velmi mladé ženy.
Intimní život rukou:
„různé pohyby – stejná bravura“,
od teplého hřebene, po lysý nůž.

Běžný vlak

Hnisavá angína prochází
všechna kupé vlaku.
Vane pootevřenými okny
do zanícené krajiny.
Telefon vyzvání v bytě
u spánku zemřelého.
Do tváře mu vtéká krása a chlad.
Stará žena vychovává starce
z pozdně narozeného.
Ochrnutá se nedokázala umýt,
je tomu již několik dní.

Klášterní anály

- 6.00 Pluhy otevírají spáčům oči,
kliky ořou zdi a chodby.
- 8.10 Jakub padá pod schody
a líbá jméno svého syna.
- 10.15 Zástup čeká na léky.
Jak podrážděné včely,
odtrhané byliny,
vstupují nám do žil.
- 12.20 Martin pozvracel svůj plášť
i oběd.
Ponížení až k moči,
vylité do bělostného klína
noční košile.
- 21.37 V pokoji v rohu
Anna exituje.
- 22.06 Ztemnělé okno vrací pohled
za naše záda –
cloní jak anděl
rajskou zahradu.
- 23.59 Ještě minutu.

Malé město

Šev na sváteční halence
slečny odnaproti
zkřivil se už v rukou krejčího.
Zubní protéza pána odvedle
také nedopadla nejlépe,
a to už před lety –
možná si ani nevzpomene.
Nedostatečné zahalení
patří zde k osudu.
Prokulhat se náměstím
podél cizích životů
s pulty plnými tretek,
s výlohami blížícího se konce
už od kolébky.
Noc však už přichází,
vstupuje přes práh dnešního tajemství.
Nastává vizita a běžná léčba:
pijavice a sny
namísto klystýrů.

Ranní evidence

Žena – jizva nad zápěstím
v měkké pleti –
se dvěma prsteny, jak je nosí vdovy.
Přestálá bolest patrná
jen v bocích jejích očí.

Muž – nedovařené maso
v šedém obleku –
příliš starý na tak ranou
fázi varu.
Ale před třemi hodinami
ještě utvrdil své mužství
v noční poluci.

Akademická dietní jídelna

Žlučníky, játra a gordický uzel střev.
Strávníci páchnou popelem.
Bránit se odpadu
je mimo jejich svět.
Na hromadách u popelnic
září kdysi krásné oči,
ve stoce do kanálu
plave úsměv a dětský úžas
plný čistoty.
Všechnu sílu odevzdali
ráno s močí,
ale přesto je něco vleče.

Slunce a Luna

Příteřkyně gentlemana s obrnou,
femme fatale – „stále v tmě“, sladce usíná,
zatímco on ztěžka artikuluje.
Všimne si toho až po chvíli
a pohladí ji spící dlaň.
Ten trhavý pohyb
odkrývá více než mistrovství
tahu štětce.
Pěšinka přesně vpůli
protíná levé obočí.
A její obličej, tak bledý –
nikdy nepoznal líčidla –,
měkce září bezpečím.

Matiné

Muž předsouvá spodní čelist
k hornímu rtu,
k úžasu světa: na ten zanedbaný hřeben
lze i hrát!
Žena s úsměvem nese chronický ischias,
batolí se v předklonu.
A to jsou prosím jen dva,
kteří možná ani za nic nemohou.
Chlapec si navlékl přes obličej
tlusté střevo,
jeho sestře nateklo víčky za tváře.
Nejsou to však zdaleka všichni,
kteří tam jdou.
Proč mám však vědět, že něco takového
vůbec žije.
A k tomu ten v rohu zahrál
tříkrát forte tikem svého ramene.

* * *

V pompejánské póze žena:
v mozkomíšním moku
každým dnem stoupá voda.
Srovnejme barvu její žluči
s nádechem mechu v pravé i levé iris.
Odchylka v témbu nám připomene
pozdní odpoledne v hloubce podzimu.

Neklamné znamení

Stará matka s francouzskou holí
(kam až zapadnou její oči?)
úzkostlivým pohledem sleduje dotečky
mužského zraku, co klouže
od temene po klíční kosti její dcery
(níže nepadne: „vkus se vzpírá gravitaci“).
Ta bytost, vytažená z lihu ženství
(neuróza v prstech a mastné vlasy:
„o účes pečuje holič, o vousy kadeřník“),
ještě žije.
Opovržení za ni hýbe svaly,
zhnusení žene krev chladným masem,
ale jen ztěžka – velmi pomalu.

* * *

Co chcete od člověka,
aby se ještě více podobal zvířeti?
Žena vydrhla svým obličejem schody
a mísy na dermatologii,
ale i jí se týká reprodukce
a celoživotní povinnost hledat něhu.
Spěchá před pohledy mužů v noční tramvaji.
Každý druhý je mrzák,
a tak snad i ona má naději.

Lesní jahody

Poznámka k té první na protější lavici:
černá krajka podložena karmínem
tak veřejně (skvrny na uhynulém těle
nebo na mapě neznámé nemoci?,
asi jedno s druhým!)
a rozseknutý ksicht v pars dextra.
K té druhé: ruměnec s husí krví
smaží se na tučném obličejí,
u okraje pánve plovou zbytky slz.
K oběma: bradavky září
jak rubíny z prstenů
spící matky.

Poslední pomazání

Navštívení u starší ženy,
když jí život přežehlil už každou žílu
a vyloučil možnost usnout ve spánku
(„podřezaná ryba je dvakrát mlčenlivý tvor“).
Chvěla se, jakoby něco vibrovalo za tělem,
patrně člověk, a něco ještě za ním,
možná všechny jeho dni
(i knězem to třáslo, jako by objímal
dávící ovci).

Der Waldgänger

V horní vrstvě: vlasy a louče,
z níž do soumraku kane svit.
Čerstvé modré iris
podporují vlažný hemoglobin.
Chlad proudí pod kůží, podél masa;
déšť se vkládá do zaječí srsti,
pomalu vsakuje
v zelené hloubce lesa.
Krev v těle ptáků plyne
uzavřena v klidu žil.
Hodiny zplesnivěly
(zatím co kralovaly,
pokryl je hermelín).

* * *

Obličejová estetika: sklad tvarů,
hmoty s příběhem plodu.
Odpočinek a jeho gesto: chvění věrné typu.
To vše za zdvojenou pletí.
Tělesná ústrojnost vrcholného díla,
ztuhlé nohy v sebemenším mrazu,
a k tomu, nádavkem,
martyria, viny a nekorektní spor:
bolestné ztráty nám vynahradí těžké tresty.

Vanitas

Na večerní hřbitov padá sníh,
člověk nerozpoznává
svým spánkem tvary.
Tma nad hlubinami,
ve kterých není světlo.
Neslyšné pohyby v komorách pod zemí:
náhle se pohne dlaň,
pomalu se posouvá zleva,
a na zplihnutí srdce plaše odpoví
sval z pravého lýtku
(šlacha se uvolnila, tak zvolna,
už před chvílí).
Hluchoněmé tělo
posunkuje proti sobě.
Je zima (ještě nebo již?).
Není tu lidská stránka vidění.

—

Připusťme ještě jedno slovo,
a neboť je marné,
pak jen jako vilného červa
k mrtvé bohyni.
Vždyť cudnější než noc
je hlína.

Bohdan Chlíbač
Temná komora

Edice E-knihovna
Redakce Jaroslava Bednářová

Vydala **Městská knihovna v Praze**
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 ze 17. 3. 2017

ISBN 978-80-7532-563-1 (pdf)